



„Współpraca i współdziałanie u dzieci w wieku przedszkolnym”

Jednym z większych darów, jaki możemy dać dziecku od najmłodszych lat, jest umiejętność odnalezienia się w grupie i współpracy na różnych płaszczyznach.

„Współpracują pszczoły i mrówki, ryby i słonie. Czasami od tego zależy ich życie. Współpracując, ludzie dokonują wielkich rzeczy”.

Współpraca – dlaczego tak ważna?

Współpraca z innymi przydaje się na każdym etapie życia człowieka. Umiejętność współpracy wpływa na relacje z innymi, daje poczucie szczęścia i zadowolenia.

Dzieci działając razem osiągają wspólne cele, które są ważne dla nich wszystkich oraz nawiązują więzi. Współpracując, dzieci uczą się aktywnego słuchania, komunikowania potrzeb, asertywności, radzenia sobie z odmową, rozpoznawaniem i nazywaniem swoich i cudzych emocji.

Człowiek nigdy nie jest samotną wyspą, dlatego wszystkie te elementy są mu niezbędne, by działać w zgodzie z innymi i odnaleźć się w społeczeństwie.

Kiedy zacząć uczyć dzieci współpracy?

Oczywiście, jak najwcześniej.

Od małego dziecko uczy się z przykładu rodziców, dlatego warto zwracać uwagę na to, co robimy.

Jednak ogromną rolę odgrywa okres przedszkolny, gdzie dziecko ma do czynienia z pierwszą zorganizowaną społecznością. To okres wzmożonego rozwoju, kiedy dziecko chłonie nie tylko wiedzę, ale także określone postawy w zakresie poznawczo-emocjonalnym.

3 latki

Trzylatki nie są zdolne do współpracy. Bawią się koło siebie, naśladują siebie / zabawa równoległa/ i nie są w stanie przyjąć myślenia i perspektywy innej osoby.

4 latki

Dzieci w tym wieku mają tendencję do rywalizowania ze sobą i bardzo zależy im na akceptacji grupy. W tym wieku tworzą się pierwsze dziecięce przyjaźnie oparte na wspólnym działaniu. Pojawiają się typowe role grupowe np. lidera, który wymyśla zabawę i daje role innym / „rządzi nimi”/ lub „błazna”, który popisuje się, aby zwrócić na siebie uwagę i rozśmieszyć innych. Dzieci w tym wieku wyrażają emocje zarówno w sposób niewerbalny, jak i werbalnie, dlatego tak dużo w grupie czterolatek jest kłótni, krzyku i płaczu.

4 latek zaczyna jednak lepiej rozumieć przyczyny emocji, dlatego „mądra” rozmowa z nim pozwoli na wyciszenie go i zachęcenie do zgodnej zabawy.

5-6 latki

Pięciolatki i sześciolatki potrafią już działać na rzecz innych i dostrzegać korzyści płynące ze współdziałania. Grupa jest dla nich ważnym punktem odniesienia, zaraz po rodzinie. Dzieciom zależy na akceptacji, na byciu częścią grupy. W niej właśnie mają okazję przećwiczyć przyszłe role społeczne.

Jak uczyć współpracy?

Jeśli chcesz zachęcić dziecko do współpracy:

- Pamiętaj o potrzebach i możliwościach rozwojowych dziecka oraz mądrze planuj aktywności (nauka, zabawa, czas na relaks, aktywność fizyczna, obowiązki).
- Opisz prostymi słowami niepożądane zachowanie dziecka, zamiast je etykietować czy oceniać. Zastąp komunikaty „jesteś...” na „zachowujesz się...”.
- Zrezygnuj z roli detektywa (podawaj fakty związane z sytuacją, zamiast snuć domysły). Pytanie małych dzieci „Kto to zrobił?” nie prowadzi do niczego konstruktywnego.

Zamiast: „Kto rozlał sok na podłogę?”, powiedz: „widzę rozlany sok na podłogę. Proszę wziąć szmatkę z łazienki i powycierać sok, żeby było czysto”.

- Nie oczekuj, że każde dziecko zrozumie „rozbudowane” komunikaty. Zamiast długich monologów, staraj się mówić zwięźle i wprost, np.: „Oczekuję, że...”, „Liczę na to, że...”, „Zależy mi na tym, żebyś...”, „Potrzebuję...”.
- Powiedz dziecku, jak się czujesz. Zamiast: „Jesteś niegrzeczny, zawsze przerywasz”, powiedz: „Denerwuję się, kiedy zaczynam coś mówić i nie mogę skończyć”.
- Zdania rozpoczynające się na „nie” spróbuj zastępować informacją, czego dokładnie oczekujesz od dziecka. Zamiast: „Nie wrywamy zabawek”, powiedz: „Jeśli masz ochotę pobawić się zabawką kolegi, poproś go o to”.
- Korzystaj z poczucia humoru. Zamiast za każdym razem zwracać uwagę, możesz napisać liścik albo przykleić kartkę z obrazkiem, np. możesz nakleić na drzwiach napis „Proszę, zamknij mnie. Drzwi”.
- Staraj się zachować konsekwencję w egzekwowaniu wspólnie ustalonych norm i zasad (przypominaj o nich dziecku, jeśli trzeba).
- Rozmawiaj z dziećmi o takich wartościach, jak przyjaźń, miłość, szacunek, obowiązkowość, życzliwość, mówienie prawdy.
- Staraj się dawać przykład postawy opartej na współpracy, np. przy okazji proszenia o pomoc, wspólnego podejmowania decyzji, planowania, jak coś zrobić.
- Angażuj dziecko w działania z innymi i na rzecz innych, np. wspólne sprzątanie lasu, praca plastyczna, konstruowanie zabawki, wspólne pieczenie ciasta.
- Podkreślaj wyjątkowość dziecka. Ważne, by każde dziecko poczuło się doceniane, a jego starania i wysiłki zostały dostrzeżone.
- Wyrażaj szacunek dla autonomii dziecka, pokaż, że szanujesz jego zdanie, pomysły i inicjatywę.

Jeśli od najwcześniejszych lat uczymy dziecko współpracy w grupie rówieśniczej to zrozumie ono, że należy brać pod uwagę także poglądy drugiej osoby. Jako odpowiedzialne dziecko a potem w pełni rozwinięty dorosły szybciej przystosuje się do określonych realiów najpierw w szkole a potem w pracy.

Opracowała : Urszula Rucka
na podstawie artykułów z Internetu

